

ՏԱՍԵՆ ԵՒ ՈՒԹԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի է, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունուած է ամեն լեղումով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանիւր բառին 2 կոպեկ:

ՆԵՐԿԱՅ 1890 ԹԻՒԱԿԱՆԻՆ

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Կը հրատարակվի Թիֆլիսում, նոյն դիրքով և նոյն պրոգրամայով: Մենք ստանում ենք սեփական ձեռնարկները:
«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Գրվել «ՄՇԱԿ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարձրակարգ և Բարձրակարգ փողոցների անկյունում, Թամարյանի տանը):
Կայսերական ռուբլի քաղաքներից «ՄՇԱԿ» գրվելու համար պետք է դիմել հետևեալ հասցեով: ТИФЛИСЪ, Редакция газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

ԲՈՎԱՆՈՒԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐԿԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ամբողջ հայոց մամուլը մի թղթով է դարձված. Բայց նամակ գեղարք Չմէկեանին. Անամոթութեան մի նոր օրինակ. Նամակ Արտաֆայից. Նամակ Ներքին-Արտաֆայից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ԽՈՒՆ ԼՈՒՐԻՆ.—ՁԵՆԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՈՍ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Նամակներ թիւրքաց Զայաստանից:

ՆԵՐԿԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԲՈՂՋ ՀԱՅՈՑ ՄԱՍՈՒՂ ՄԻ ԹՁՈՒԿՈՎ Է ՁԲԱՂՎԱԾ

«Արձագանք» ասել է իր վերջին խօսքը. Նախնայինը մի վիթխարի էր, Գրեգոր Արժուճի,— մի թղթով:

Շատ լաւ, դա ճաշակի բան է:
Բայց եթէ այդպէս է, այդ ինչպէս է պատահում, որ դուր և ամբողջ հայոց մամուլը դարձված էր այդ թղթով, այդ ինչպէս է պատահում, որ այդ թղթով ձեռք հանգիստ բուն չէ տալիս և դուր կատարութեան փրփուրը բերանին ձեռք ամբողջ համայնքը կցում էր միմիայն այդ թղթով վրա յարձակուձեցներով:

Ժողովրդին յիմարի տեղ էր դնում... Համարում էր որ մարդը ոչնչութիւն է, թղթով է,

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԹԻՒՐԿԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

XXI

188... Փետր. 25 խիզան.

Բարեկամ.

Կ. Պօլսի մէջ լիբերալ Ռուսոմաստիւրաց ընկերութիւն» անունով մի ընկերութիւն կայ, որը խիզան գաւառի Սորի, Եղեգիս, Կարճկան և Օղտկանց գիւղերում չորս վարժարաններ է պահում: Այս օրերս ընկերութիւնը մի ուսուցչի խնդրեց, որ վանից խիզան գիւղ և ջրհանէ ուսուցիչները ու մի տեղեկագիր կազմէ. խոստանում է ճանապարհածախսը վճարելու: Ռուսոմաստիւր անուն 8-ին ճանապարհ ընկաւ և ես, այդ լաւ առիթ համարելով, ընկերացայ նրա հետ և ահա տան և հինգ օր է, որ թափառում ենք խիզան գաւառում: Սորի ծովափնայ գիւղը ինչպէ՞ այստեղից գրում եմ քեզ. վաղը մի գիւղացի վան է իջնելու, նամակ նրան եմ տալու. որ տանէ փոստը գցէ:

Ինձ ընկերացող վարժապետը արդէն հինգ օր է, որ ես է դարձել վան, իսկ ես հազիւ հինգ օրից ես դառնամ, որովհետեւ այս կողմերը, մանաւանդ քեզը ցեղերը շատ հետաքրքրում են

համ կատարութիւնը միջոց կէս էր լինում ձեռք ամբողջ ոյժով, ձեռք բոլոր ներկայ և անցեալ աշխատակիցներով, ձեռք տկար խելքի ամբողջ ոյժով, ձեռք խարդախ լողիկայով՝ նոյն ոչնչութեան, նոյն թղթովի դէմ մարտուելու:

Այս ձեռք կուտում են միմիայն մի սարսափելի ոյժի դէմ և ոչ թէ թղթակների դէմ,— և այդ շատ լաւ է հասկանում ժողովուրդը: Հաւատացե՛ք, որ ժողովուրդը ձեռքանից խելք է և դուր այլ ևս անկարող էր նրան առաջնորդել:

Հիմա անցնենք ձեռք յիմար հակառակութիւններին: «Արձագանք» ասում է, որ Նախնայինը և կեղեցու թշնամի չէր, այլ նրա անձուկէր բարեկամ է եղել, որովհետեւ պահանջել է (լաւ լսեցէք, ընթերցող):

1) Եկեղեցու անտեսական բարեկարգումն.
«Մշակ» էլ նոյնն է պահանջել միշտ, միայն ուրիշ խօսքերով, այն է կեղեցական կառուածների խելացի կառավարելը, ծովի կողմից քահանաներին ուժեղով ապահովացնելը, ժողովրդին դրամական հաշիւ տալը և այլն.

2) Եկեղեցական կրթութեան և դաստիարակութեան մէջ բարեփոխումն.

«Մշակ» էլ միշտ ցանկալի է համարել ժամանակակից ուսման պահանջներին համեմատ եկեղեցու բարեփոխումն, որպէս զի եկեղեցին կանգնի իր կոչման բարձրութեան վրա.

3) Եկեղեցականները դէպի ազգն ունեցած յարաբերութեան բարեկարգութիւնը.

Ինձ: Այս նամակն ես նուիրում եմ դրան:

Ճանկանայրի դրացի ազգերն են թէ ատորիններ և թէ քրիստոնէրը: Վաղ ժամանակներում հայերը մեծ ազդեցութիւն ունեին այդ երկու ազգերի վրա, օսմանեան կառավարութիւնը շատ անգամ հայերին էր դիմում զսպել տալու համար այդ երկու ազգերի դործած խռովութիւնները, մինչև այժմ էլ ձեռք կանուանեն Ղարսաէֆէրեան, Փիրղալէման, Չալկազրեան և այլն ընտանեաց մի քանիներին, որոնց միջոցով կառավարութիւնը կարողացել է տիրել երկրին և հարկատու անել այդ անուուսպ ցեղերին: Վանցի նշանաւոր Շահան Բէլը (այ) կարողացաւ տէրութեան հարկատու անել Ջուլֆաի կիսաքրիստոնէրներին և Պօղոս Եպիսկոպոսը մի քանի կատարի ցեղապետներին, որոնք ամեն մի բոլոր պատրաստ են գաղթել Պարսկաստան... Այդ ազդեցութիւնը թէ է այժմ փոքր ինչ թուլացել է, այնու ամենայն կան հայեր, որոնք, եթէ կամենան, կարող են քրիստոնէր շատ ցեղերին մի մասի շարժումով ոտքի կանգնեցնել:

Հայերին աւելի համակրողները ատորիններն են և քրիստոնէր Նիղի կոչված ցեղը. դրանց մասին արդէն գրել եմ ես քեզ:

Ինչպէս արդէն ասել եմ, Թիւրքահայաստանում ուսուցչի և պարսից սահմանների վրա, Մուշի Ջուլֆաի կիսաքրիստոնէրները միտքով և բոլոր դասուներում սփռված են աւելի քան 60 տեսակ քրիստոնէր ցեղեր—հեղաբան-

«Մշակ» էլ նոյնն է պահանջել միշտ, սինդրոլի որ այդ յարաբերութիւնը կը բարեկարգանայ երբ վերադառնանք սկզբնական լուսաւորչական եկեղեցու դրութեան, երբ հոգեւորականն էլ պատկաճ և ընտանիքի տէր լինելով, լիազոր քաղաքացի, հասարակաց մարմնի մեղ նման անդամ և ոչ թէ անբնական կեանք վարող մեղանից անշատկամ մարդ կը լինի, երբ ամեն մի հովիւ ընտրված կը լինի ժողովրդից, երբ ժողովուրդը ներգործական կօտորով կուճնայ եկեղեցականներին ամբողջ գործունէութեան վրա:

4) Նախնայինը դատապարտել է սիմոնիականութիւնը.

«Մշակ» էլ միշտ դատապարտել է Աստուծոյ շնորհների փողով վաճառելը.

5) Նախնայինը միշտ յարձակվել է անարժան հոգեւորականներին դէմ:

«Մշակ» էլ, որքան հանգամանքները ներում էին, երբեք չէր խնայում նոյն անարժան հոգեւորականներին:

Եղբայրացութիւն:

Որովհետեւ «Մշակը» միշտ նոյնն է պահանջել, ինչ որ Նախնայինը էր պահանջում,— ուրեմն Նախնայինը եղել է եկեղեցու բարեկամ, իսկ «Մշակը» եկեղեցու թշնամի:

Եւ Ազգայն Յովհաննիսեանի պէս զրական թըշտակականները, այդ տեսակ լողիկայով դեռ յանդուրձում են օրքան ունենալ և առաջնորդել հասարակաց կարծիքը:

Բայց գաղանկը հեշտ է բացատրվում. եթէ Նախնայինը կենդանի լինէր, նա էլ կը լինէր ազգի թշնամի, նա էլ թղթով կը լինէր:

Չէ որ ձեռք նախորդ ստոր արարածները, ձեռք նախորդ խաւարալիները, որոնց դուք, պ. Յովհաննիսեան, արժանաւոր յաջորդ էր հանդիսանում, զանազան «Վեղճներ» և «Գարուններ», նոյնն էին ասում Նախնայինների և Նախնայինների մասին, մինչև որ արանք կենդանի էին, կատարած կրօն էին մղում նրանց դէմ, նամանակս եկեղեցականաց, ազգայնաւ մարդիկ և ոչնչութիւն համարելով նրանց:

Գ. Ա.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ԳԵՆՈՐԳ ՉՄԿԵԱՆԻՆ

Մինչև հիմա մի բան չեմ կարող ինձ բացատրել. ինչ է պատահել, որ յանկարծ Թիֆլիսի հայոց

ցիլը, մակուրցիք, արտօջիք, Չալկազրեան, չալկազրեան, մէրանցի, պահանջել, և այլն և այլն:

Այս ցեղերը 1848 թվից սկսած մինչև այժմ կառավարվում են ինքնավարութեամբ, մի քանիսը ներք մասնաւոր ստոր տարւով, իսկ միւսները բոլորովին ոչ:

Այդ ցեղերի ինքնավարական օրէնքների համառօտութիւնը կարող է քեզ հետաքրքրել:

Գլխաւոր իշխանը իրանց մէջ կոչվում է աղա, այդ աղայի ձեռքն է դատաստանական կշիռը, ինչպէս ուզէ՛ կանէ և ոչ ոք կարող է նրա դէմ խօսել. քեզը ժողովուրդը ամեն մասամբ իր աղայի կամակատար ծառան է, աղան ամենահասարակ պատճառներով իսկ կարող է ժողովել իր նպատակները և գնալ պատերազմելու իրան վերադառնալով մի ուրիշ ցեղի հետ. աղան կարող է պատժել ինչպէս ուզենայ, նոյն իսկ մահուան պատժով: Աղայի ստորադրեալներն են գիւղացիները (միւղիլը), որոնք իւրաքանչիւր դասի համար (եթէ ծանր է) դիմում են աղային և շատ անգամ պատահում է, որ մի անձի իրաւունքներին համար ամբողջ ցեղերը արհաւիր կուլենք են նրանով, որ միմեանց ստանան ընակութիւնները բոլորովին աւերում են, տաւար և ոչնչար փակցնում են, կին և աղջիկ յախառնում. հենց այդ պատճառով է, որ հայոց գիւղերը միշտ ենթակայ են աւերվելու, կոտորուածիւ և այլն, որովհետեւ

ամբողջ մասուլը իմ վերաբերմամբ սխալ է հին դարմանը քամու տալ: Գուք էլ ուրիշների հետ... մինչև անգամ յիշեցիք որ 1883 թվին մի բան ունէիք դրած «Մշակի» խմբագրական ժողովների մասին: Ասեցէք ինդրեմ, այդ ինչպէս է եղել որ եթէ տարի ձեռք զրպանում պահեցիք այդ յօդուածը և միայն ապրիլ ամսի վերջում 1890 թվին անհրաժեշտութիւն զգացիք այդ յօդուածը տպագրելու...:

Եւ վաղուց է արդէն, պ. Չմէկեան, նոյն իսկ խմբագրական ժողովներում, 1872 թվին, գիտէի որ դուք չէք համարում և չէք կարող համարել «Մշակի» ուղղութեանը, որին դուք միշտ չափից դուրս արեւատական և կոսմոպոլիտ էիք համարում, և աւելի սպողում էիք ձեռք գաղափարներով տիրացուական «Փորձին» և «Արձագանքին», բայց այնու ամենայնով մինչև այժմ ամբողջ տիրացուական խմբի մէջ ես ձեռք միակ անկ և դժ մարդ էի համարում:

Սակայն խոստովանվում եմ որ սրա մէջ ես էլ այժմ հիասթափվեցայ. հիմա համոզվեցայ որ դուք ստախոս էք եղել... Եւ ի՞նչ ստախոս:

Դեռ 1865 թվին Պետերբուրգում Պօղոս Ղամբարովի, Գէորգ Եւանդուլովի և ուրիշների ներկայութեամբ ես, դեռ ես հայրենի մէջ շատ թող լինելով, յայտնեցի, որ ժամանակով պէտք է հայրենի լրագիր հրատարակել: Ապա Հէլլըրբերգում, Փիլիպպոս Վարդանեանի ներկայութեամբ 1867—1868 թվին ես խոստովանեցի, որ համալսարանի քաղաքատնտեսական բաժինն եմ ընտրել, որպէս զի ստանամ լրագրապետին անհրաժեշտ հատուկութիւններ: Ուրեմն ինչ նշանակութիւն կարող էր ունենալ ինձ համար Շահվերդեանի կամ մի ուրիշ յի յորդորը, 1871 թվին, լրագիր հրատարակելու, քանի որ ես վաղուց այդ նպատակը իմ մէջ վերձուած ունէի:

Այդ մէկ սուտ:

Հիմարիտ է, Շահվերդեանի և Պօղոս Խամբարովի հետ ծանօթանալով, նրանք ինձ օգնեցին լրագրի պրոգրամը մշակելու և գրելու, քանի որ ես տարիներով արտասահմանում ապրած լինելով ճշ courrant չէի ուսու լրագիրների պրոգրամների և մասամբ յետ էի սովորել և ուսուաց լեղուցի, որպէս զի գրեմ լրագրի պաշտօնական պրոգրամը և պաշտօնական խնդիրը: Բայց ոչ դուք, ոչ ուրիշները չէք մասնակցել այդ պրոգրամի մշակութեան մէջ, բացի մեզ երեքից:

այդ խառնակութեան ժամանակ միայն հայերն են, որ անդէն գտնվում են երկու կրակի մէջտեղում:

Այդ խմբերի մեծ մասը թախառաչվելի լինելով տէրութեան հարկ չեն տալիս բոլորովին, իսկ տուրքները այսպէս է. կայ մի մաս, որ միայն ոչնչարի տուրքն է վճարում և մի ուրիշ մաս էլ, որ պատերազմի ժամանակ կամ դիմուրով և կամ փողով օգնում է կառավարութեան:

Այդ ցեղերը բնածնվում են մի քանի կրօնական աղանդների. եղիւնքի մասին արդէն գրել եմ, այժմ կասեմ քեզ մի քանի խօսք չէլիական և մահմադական քրիստոնէրի մասին:

Սկզբնական կրօնը մահմադականութիւն է, բայց զանազան ձևերի են բաժանված. չէլիների ազդեցութեան տակ եղիւնքը շատ մոլորանք են, քրիստոնէսներին հետ բոլորովին յարաբերութիւն չունեն, թէ և առիպված նրանց հետ առևտուր են անում, բայց ոչ նրանց հացն են ուտում և ոչ էլ ջուրը, խմում, և եթէ պատահի որ նրանցից մէկը հայի հաց ուտէ, նա սպանված է համարվում: Բոլորովին հակառակ ծէսեր ունեն իրանք չէլիները, չէլիական կրօնաւորները և զինուորները. դրանք թէ մի հայի հանդիպած ժամանակ երեսները ծածկում են, սակայն հայալ են համարում իրանց համար նրա կալուածքը և ինչքը յափշտակել: Շէյխական ժողովուրդը (զինուորները և այլն) բաժանվում է երկու դասի. թ ա բ ե ի ղ ա բ և թ ա բ ե ի

քանի որ նա դեռ ևս ձուլից դուրս չէր եկել, իւրաքանչիւր մի գիւղացի պարտական էր մի պուշ պոչ սերմից ներկայացնել զաւստակաւոր, որը պահանջուած էին չարից դուրս խտտութեամբ: Նրանք, որոնք չէին ուզում գնալ հաւաքելու՝ առնուած էին այդ հաւաքողներին, այնպէս որ մի ամբողջ անգամ մտրեմի սերմի կատարելով առևտուր կար այստեղ: Չը նախկինով որ հարկուբար պղծելով հաւաքից այդ սերմից, բայց և այնպէս, որպէս պատմուած են, մտրեմը սպառնում է ամբողջ շրջակայքին. նրանք արդէն սկսել են ձուլից դուրս գալ:

Չափից դուրս ծոյղ և անհոգ ժողովուրդը է Ղազախի թուրք ազգաբնակիչները: Գաւառապետի հրամանը՝ մտրեմի սերմը ռնչուցանելու համար, նրանք կատարում էին արտոնջալով, և համարեա ստիպմանը, որպէս մի աւելորդ աշխատանք, որպէս մի անարդար կարգադրութիւն, առանց հասկանալու որ այդ բոլորը կատարվում է նրանց բարոյութեան համար, որ մտրեմի առաջն չառնելով նրանք վաղը քաղցած պիտի կտորվին: Բայց դնացէք Ղազախ, և դուք քաղցածքին վարչութեան, պոլիցիայի, հաշտարար դատարանի մէջ կը գտնեք բազմաթիւ գիւղացիք ամեն օր և ամեն ժամ. ծանօթանալով մի փոքր մտիկայ այդ մարդկանց հետ, դուք կամայ սկսեալ դալիս ասն այն եղբարկացութեան թէ որքան ծոյղ, աւազակ, գող և անբարոյական մարդիկ են բոլոր այդ գիւղացիքը, որոնց գլխաւոր փէշակը գողութիւնն է: Եւ որքան անհանգստութիւն են պատճառուած նրանք տարին տան և երկու ամիս, Նրեանից ըսկած մինչև Ալեքսանդրօպօլ, իրանց անընդհատ գողութիւններով և աւազակութեամբ ամբողջ շրջակայքին:

Մարդ կը դարմանայ մտնելով Ղազախի բանտը. մի քաղցած, որը մի փոքրիկ ուսումնարան ունի միայն մի քանի տանտնակ աշակերտներով, որոնցից երկու երեք հողի միայն կարծած թուրքեր են, այդ քաղցած քաղցածքին ընդարձակ բանտի պարիսպների մէջ գտնվում են 400...-ի մօտ կալանաւորներ. և դեռ շատերին Գանձակ են տանում տեղ չը լինելու համար:

Շատ գաւառապետներ են փոխվել Ղազախից, անկարող լինելով դապիւլ այդ բարբարոս ժողովուրդին, և իսկապէս երկաթի ձեռք է հարկաւոր դրանց կառավարելու համար:

Երբևայ գաւառապետի մասին պատմում են շատ գովելի բաներ: Դա կալանաւորից շատ նշանաւոր աւազակներից: Եւ որ գլխաւորն է՝ նա խիստ է, անաչառ և անկաշառ. հէնց այդքանը բաւական է որ հասարակութիւնը նայում է նրա վրա, որպէս մի մարդու, որին չէ կարող ոչ մի դէպքում կաշառել: Չափից ամենին նա նրանաչեց, որ բանտարկին 3 օրով բոլոր նրանց, որոնք կը համարձակվին որ և է չհինգիկիտ համար գառը կամ ուրիշ բան ընծայ բերել:

Աբ. Ապ.

ՆԱՄՍԿ ՆԵՐՔԻՆ-ԱՍՏԱՅԻՑ

Ապրիլի 18-ին:

Մի քանի ամիս շարունակ մտաւորական մէջ մասնաված գիւղը, յանկարծ սկսում է կենդանանալ: Հասարակութիւնը պարտաւորվում է դիմաւորելու խտրական թագածառանդին, որը, ինչպէս յայտնի է, ամիս 22-ին անցնելու է այստեղից դէպի Երևան: Նորին բարձրութեանը հանդիսաւոր կերպով ձանապարհ դրելու համար, հրամայաբար է շրջակայ գիւղերին, որ այդ օրը պատրաստ լինեն կայարաններում բազմաթիւ ձիաւորներ: Խաղաղական Պրինցը, ինչպէս լուսւած ենք, պիտի այցելէ և Սեանի վանքը: Այդ սրբալիարում նրան դիմաւորելու և ընդունելութիւնը աւելի շքեղ դարձնելու համար, երէկ Սեան գնաց Երևանի առաջնորդ դերապատիւ Ս. Կոխոպոստ Պարզեանց:

Գիւղական շրջաններում բուն դրած տարակուսելի հիւանդութիւնները ոչ մի կերպով չեն կշտանում իրանց բազմաթիւ դոճերով: Երկու շաբաթվայ ընթացքում մի մայական ընտանիքից բզուռուցքի դոճ գնացին երեք երեխաներ: Պէտք է ասած, որ այդ անկող այցելու յայտնվելով մի օր և է գիւղական ընտանիքում, չէ բաւականանում գտնել մի հատիկ դոճով, այլ նա ամեն տեղից, ուր որ այցելում է, միանգամից տանում է մի քանի հողի, որոնք մէկը միւսից վարակվելով դոճվում են այդ ցաւին: Գիւղեր չը կան, չը կայ և բժիշկ: Ուրեմն ինչպէս է լինում այդպիսի ցաւով հիւանդացող մանուկների դրութիւնը գիւղերում: Այդ մի հարցից, որովհետև այդ թշուառների

առողջութիւնը բարւոքելու վիճակը ենթարկվում է գիւղական հաջի մի քանի կամ արժող պատճառների քանակութեանը, կամ թողնվում է Աստուծո նախախնամութեանը:

Մարդկանների Սուխոյ—Ֆոնտան և Կոնստանտինովկա կոչված (Երևանի ամառանոց) երկու գիւղերում բաւականաչափ խոշոր անասուններ են կոտորվել մօտ ժամանակներս: Մի երկու տարի առաջ 10—20 հատ տաւար ունեցող ընտանիք այդ գիւղերում, ունի այժմ 5—10 հատ. իսկ 5—6 հատ ունեցողներից շատերը բոլորովին գրկվել են իրանց ունեցածից:

Ապրիլի սկզբներից սկսած ամեն օր անձրև էր սեղում այստեղ: Երանակը ևս այդ միջոցին ցուրտ էր և հանդիպակաց Ալի-բէկ անուանված տարի գազաթի վրա այժմ ձիւն է նստել: Ահա երկու օր է ինչ անուշ օրեր են լինում, բայց գիւղերը սաստիկ ցուրտ:

Յորդաւառ անձրևների շնորհով բուսականութիւնը առ այժմ աջող կերպարանք է ստանում: Հացի արտերը մակերեսովը ծիւղում է 2—3 վերջով բարձրութեամբ թարմ-կանաչ հացաբոյսերով:

Կենսական միջոցների գները չափաւոր են: Չուկն է միայն թանկ, որը ցորի պատճառով քիչ է որոտում: Իսկ ցորենի գինը հեռուհեռ սկսում է պակասել:

Գ. Ս.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Արձագանք» շաբաթաթերթը մի քանի ժամանակ առաջ, (№ 23, 1889 թ.) Ալիշանի «Միտան» գրքի առիթով, որտեղ այդ կաթիլով ուսումնական աղբիւրն Անոն մեծագործի գրուածքով գրկվել էր հայ-եկեղեցական պատմութեանը գլուխացում էր Ռուսաստանի հայերին բաժանորդ չը գրվել Ալիշանի «Սրբառում» գրքին և չը նպաստել այդ գրուածքի տարածվելուն, մարդարկանալով ինչպէս է այդ գրուածքը ի վնաս ազգային եկեղեցու լինի: Այժմ նոյն «Արձագանքը» առաջարկում է նոյն հայոց հասարակութեան փառաբարկութեանը նոյն հայր Անոն Ալիշանի յիսնամեայ յօրեկանը, անուանելով նրան դարուս ամենամեծ հայ գործիչ և շուքելով ամեն տեսակ գովասանքներ Ալիշանի հասցէին:

«Հիւսիսային գործակալութիւնը» հաղորդում է, որ պատերազմական միջնորդութիւնը վճել է Կրասնովոդսկից մինչև Անդրկասպեան երկաթուղու Մոլլա-Կարա կայարանը երկաթուղու մի նոր գիծ կառուցանել:

Հեռագրում են, որ Կողով-Ռոստովեան երկաթուղու ամբողջ գծի վրա մտցնվում է տեղեփօնը:

«С. Пет. Вѣд.» լրագիրը հաղորդում է, որ Ֆինլանդիայի միջնորդութիւնը, համաձայնվելով ներքին գործերի միջնորդութեան հետ, ձեռնարկում է լինում մի օրինադրի մշակութեան, որի գործութեամբ որոշվում են դէմադրի գլխաւորները իշխանութիւնը և գործունէութեան եղանակը գիւղական այլ և այլ կրեդիտական հաստատութիւնները վերահսկողութեան վերաբերմամբ:

Երեւանի մեղ գրում են. «Ապրիլի 8-ին Երևանի կաթիլից եկեղեցում թեմական առաջնորդ Պարզեանց 10 հոգի տրեպացուներ ձեռնադրեց քահանայ: Բոլորն էլ գիւղացիներ էին»:

Երեւանի մեղ գրում են. «Այս տարի Երևանի գործակալատները փոքր ինչ աղատութիւն ստացան. դուռնայում վճված է կիրակի և տօն օրերը խանութները փակված պահել: Բայց երանի թէ մեր գործակալատները օգտվելին իրանց ձեռք բերած ազատութիւնից՝ որպէս զի մտաւորապէս դարգանային և ոչ թէ հարբեն, քէֆ անեն, գինեմաներում ու անբարոյական աներում իրանց ժամանակը և ոյժերը վատնելին: Մենք մինչև հիմա չունենք ընթերցարան-գրադարան, որտեղ մեր գործակալատները կարողանային իրանց ժամանակն անցկացնել: Վերջապէս ժամանակ է, որ Բարեգործական ընկերութեան Երևանի ձիւղը գլուխ բերի գրադարան-ընթերցարանի հիմնարկութիւնը»:

Թիֆլիսի վրաց ազնուական կալուածական բանկի վերջին ընդհանուր ժողովում ընտրվեց բանկի

գիրեկտոր իշխան Թարխանով, նախկին գիրեկտոր իշխան Ա. Չէլոսկալի փոխարէն, որը մի քանի տարի շարունակ վարում էր բանկի գիրեկտորի պաշտօնը:

Ապրիլի 21-ին, շաբաթ օր, կայացաւ Թիֆլիսի թատրոնում ֆրանսիական օպերետային խմբի գլխաւոր դերասանուհու, տիկին Սանդրէ-Պակկա-րի բենեֆիսը: Խաղում էին «Տամբուրմաժօրի աղ-լիլը» անունով Օֆէնբախի օպերետը: Տիկին Սանդրէ-Պակկա-ր ստացաւ մի քանի թանկագին ընծաներ: Անուբանալ է որ տիկինը, ինչպէս միշտ, շնորհալի էր և տալուբ-մաժօրի աղջկայ դերում, սակայն նա փոքր ինչ յոյժած էր երեւուած: Կրկին ուրախութիւն ունեցանք տեսնել մեր հին ծանօթ պ. Շարլէին ծեր մարկիզի դերում, որի մէջ նա աննման է: Պիէսայի անսամբը թոյլ էր թատրոնը լի չէր:

Ստացանք հետեւեալ նկատողութիւնը տպագրելու համար: «Հնուց մեր վանքերն ունեցել են և այժմ էլ ունեն ուխտաւորներին համար գիւղերու սենականեր, որ կառուցվել են կամ վանքերից ստացած արդիւնքով, կամ մասնաւոր անձանց օժանդակութեամբ: Ուխտաւորներից ամեն քառանց արդիւնքի, կարող է այդ սենականերում աղբիւր ուխտաւորների ժամանակ: Այդ աւանդութեանը չէ հետեւած Թիֆլիսի սուրբ Սարգիս վանքի վանահայրը. նա այդ անվարձ սենակաները դարձրել է մի տեսակ մասնաւոր հիւրանոց և ամեն մի ուխտաւորից պահանջում է օրական 1 ռուբլի վարձ, կամ նոյն իսկ աւելի: Ով որ չէ վերահարում պահանջած գումարը, զրկվում է սենական ունեւնալու իրաւունքից: Չը պէտք է մտանալ որ այդ սենակաները կառուցել են մեծ մասամբ մասնաւոր անձանք և ամեն մի սենականի մէջ քարի վրա փորագրված կարելի է կարդալ թէ «սենական այս շինեցաւ սեփական ծախիւք վանս ուխտաւորաց Սրբոյն Սարգիս, ի յիշատակ իւր և ծնողաց իւրոց»: Ուրեմն այդ տեսակ սենականեր վանահայրը իսկապէս իրաւունք էլ չունի վարձով տալ»:

Մեղ գրում են հետեւեալը. «Ալեքսանդրօպօլի գաւառի Մեծ-Արիւտի գիւղը, որը գտնվում է Արագած սարի հիւսիսային ստորոտում, թէ էս օրի գեղեցիկ կեղեցի, բայց չունի դպրոց: Գիւղի ունէր մի դպրոց մինչև 1882 թիւը, որից յետոյ փակվեց նրկական միջոցները սուլութեան պատճառով: Կա ընդհանուր երեւոյթ է մեղ մօտ շինում ենք ահապէս կեղեցի, փոխանակ աւելի իննսող կերպով մի համեստ տաճար շինելու, իսկ դպրոցը պահպանելու համար կօպէլ չէ մնում: Բացի Մեծ-Արիւտի գիւղից, ուսումնարանից կատարելապէս գուրկ են միւս հարևան գիւղերը, ինչպէս՝ Փոքր-Արիւտի, Եկեանար, Կորաշէն և Գեօղարարա գիւղերը: Այդ բոլոր գիւղերը միմեանցից 2—3 վերստ հեռաւորութեան վրա են գտնվում: Գտնել այդ տեսակ իրար մօտ խմբված գիւղերից միտում լինել կենտրոնական ուսումնարան, որպէս զի նրանց օգտվելին և միւս հարևան գիւղերը: Այժմ այդ հինգ գիւղերի բազմաթիւ մանուկները անգործ և անուսում թախառում են գիւղերի փողոցներում»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄՍԿ ՊԱՐՏԱԿԱՍՏԱՆԻՑ

Սաբաթ, 15 ապրիլի

Սուրբ Յարութեան տօնին, կիրակի օր, ապրիլի 1-ին, վերջնականապէս հաստատուեց Սաբաթային հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը, որի ժողովին ներկայ էր մեծ բազմաթիւ և նմանապէս ներկայ էին ընկերութեան բարեբարները, որոնք նշանաբանն է՝ միութեամբ գործել գիտութեան լոյսը ժողովրդի մէջ մտցնելու համար: Սաբաթային Բարեգործական ընկերութեան հիմնադրների ընդունած սկզբունքը մեղ իրաւունք է տալիս համարվելու, որ մենք սակաւին շատ ոյժեր ու միջոցներ ունենք, որոնք կարող են երաշխաւոր լինել պարսկահայերի մտաւոր և բարոյական կենդանութեան համար: Ընկերութեան խորհրդի մի անդամի խօսած ատենաբանութիւնը ընդհանուր ժողովի ժամանակ բաւական է մեղ մասնացոյց անելու համար թէ ինչի մէջն է ընկերութեան կոչումը, որտեղ է նրա կենսալիարը, և կամ որտեղ են նրան օգնութիւն հասցնելու գլխաւոր աղբիւրները: Հաւաքասուր բացատրեց մեղ և ինչ

տեսակ յարաբերութիւն պիտի ունենայ ժողովուրդը դէպի Բարեգործական ընկերութիւնը: Այդ խօսքերից պէտք է հասկանալից, որ ընկերութիւնը օգնութիւն պիտի հասցնէ պարսկահայերի ստուար մասի կարիքներին, պիտի ջանայ լայնապէս կենսելի հօրիցօրը: Ահապէս իրանց տգիտութեան պատճառով անկարող լինելով այդ նպատակին ձգտել, և ջոկ ջոկ դուրկ լինելով ձեռնարկող ոգուց և հարկաւոր եւանդից՝ մենք կարօտ ենք միաբանված ոյժերի, ընկերական հաստատութեան օգնութեան:

Բայց և այնպէս պարսկահայեր մենակ, իրանց սեփական նիւթական միջոցներով՝ հաղիւ թէ կառուց կը լինեն գլուխ բերել գործը, տանել այդ գործը տարիներ ընթացքում, անշատված լինելով միւս հարևան հայաբնակ երկրները օգնութիւնից: Այդ է պատճառը, որ ցանկալի է ուրիշ երկրներում ապրող հայ հասարակութիւնների դրական համակրութիւնը, նրանց բարոյական և նիւթական օգնութիւնը դէպի պարսկահայերի նոր ծնւղը, անդամիկ Բարեգործական ընկերութիւնը:

Բ. Տ. Օ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երօպական շատ երկրներ կառավարութիւնները նախօրոք արգելել էին բանտներին մայիսի 1-ին զանազան հանդէսներ կազմել և ցոյցեր անել: Բայց և այնպէս այդ օրը շատ տեղերում բանտները կողմից ցոյցեր եղան:

Պարսկի շատ լրագիրներում գործնականութեան են յայտնում նախագահ Կարեայի ճանապարհորդութեան առիթով, տարվ այդ ճանապարհորդութեանը քաղաքական ընտրութիւն:

Պարսկի պուրլիցատ էլով գլուխը տպագրելով «Բարեբար» լրագրում մի մեծ յօդուած, պատկանում է Բաղկասկան դաշնակցութիւն կազմելու միտքը, առաջարկելով նրան ընդունել Շվեյցարական սահմանադրութեան ձևը:

Սրբալիարում բանտները և գործարանատեղերը մէջ բանակցութիւններ են սկսվել, և յոյս կայ, որ գործադուր կը դադարի ու աշխատանքները կը սկսվեն:

Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ Կարնօ վերադարձաւ Պարսկի հարաւային Ֆրանսիայում իր արած ճանապարհորդութիւնից:

Ստէնլի, իր աֆրիկան ճանապարհորդութիւնից Անգլիա վերադարձաւ Գուլթրոն ընդունելութիւնը հանդիսաւոր էր, իսկ Լօնդօնի երկաթուղու կայարանում Ստէնլին զիտարեց բազմաթիւ ամբողջ, որը օգնութեամբ ցոյցեր արեց անդրիւղ ճանապարհորդին և Աֆրիկայի աշխարհառջակ հետազոտողին:

Կանադայից հեռագրում են, որ բազմաթիւ փախստականներ նորից վերադառնում են Յոնկոնտանից դէպի Կանադա:

Բելգրադից հեռագրում են, որ այդտեղի վճռալին զատարանը կազմակերպված է հինգ հազի արմատականներից, երկու հողի ազատամիտներից և երկու առաջադիմականներից:

Սերբիական ազգային ժողովի (սկուպչինայի) նստաշրջանը փակված է երկրի ինամակալների պատգամազրի գործութեամբ:

Գերմանական կղերական (կենտրոնի) կուսակցութեան պարագլուխ Վինցոլտա Պրուսական սէյմի վերջին նիստում պահանջում է վերադարձնել կաթիլիներին իրանց նախկին արտօնութիւնները: Ահա Վինցոլտա պահանջները. 1) դաւանութիւնները միջնորդութեան մէջ նորից կազմվել կաթիլի դաւանութեան գործերը վարող առանձին բաժինը, 2) հողաւորականութիւնը իրաւունք ունենայ վերահսկել ժողովրդական դպրոցների վրա, 3) թոյլ տրվի Գերմանիա վերադառնալ մի քանի աքսորված կրօնական միաբանութիւններին, 4) հին-կաթիլիներին արգելվի իրանց ժամասացութիւնները ընդհանուր կաթիլի կեղեցիներում կատարելու, 5) օրէնքով պատժված քահանաներին չարգելվի շարունակել իրանց քահանայական պաշտօնի վարելը: Գաւառութիւնների միջնորդ Գօյլէր, պատասխանելով Վինցոլտային, մերժեց այդ պահանջները կատարելը, համարելով նրանց անժամանակակից:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էյֆել և Էլիսաօն առաջարկել են Միացեալ Մահապետի ցոյցահանդէսը կազմող մասնաժողովին շինել այդ ցոյցահանդէսի համար մի աշ-

տարակ, Պարիզի էջիկեան արտարակի նման, բայց 500 ֆուտ բարձրութեամբ: Այստեղ կը լուսավորվի միլիոնաւոր էլեկտրական լապտերներով զանազան գոյնի:

2,800 յոյն կանայք այս օրերս ինդրագիր են ներկայացրել յունաց կառավարութեանը, որով ինդրում են բանալ իրանց համար ընդհանուր և արհեստագիտական դպրոցներ: Վերջ, յոյն կանայք, — ասված է ինդրագրի մէջ, — ինդրում ենք թագաւորին անկէ մեզ համար նոյնպէս, ինչ որ անում է իր տղամարդ հպատակները համար: Եթէ մեր ժողովրդի առաջադիմութիւնը մինչև այժմ չէ համապատասխանել ժողովրդի ցանկութիւններին, դրա պատճառը եղել է այն, որ կանայք բաւականաչափ չեն զարգացել:

Բրազիլիայում այժմ մի կուսակցութիւն կայ, որը աշխատում է, որ հրատարակվի այնպիսի օրէնք, որով պարտադիր դառնար 30 տարեկան հասակի մարդկանց ամուսնանալը:

Նիւ-Ջորսէում նորերս գործ աղու արեցին, երեակայեցեք, ուղբեր, — այժմ ի ի ի կ'անեն և ր...

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 ապրիլի: Հրատարակված է Բարձրագոյն հրաման՝ թիֆլիսում պետական կառավարական բանկի բաժնի բանալու համար: Գործարարական լուսավորութեան միջնադար՝ առաջադրել է հարգարձաններին՝ պարզել դպրոցական խորհուրդներին, որ գիւղերում բացվող բոլոր դպրոցները ենթարկվում են հոգևոր իշխանութեան տեսչութեան, նոյն իշխանութեանն էլ պէտք է դիմեն նրանք, որոնք կամենում են բանալ այդպիսի դպրոցներ:

Բելիւն, 21 ապրիլի: Խեմնիցում երկաթագործ գործարանատէրերը վճռել են հիմնել մշտական դաշնակցութիւն խեմնիցի արդիւնաբերական շրջանի համար: Դաշնակցութիւնը պէտք է ձգտի կազմակերպելու ընդհանուր-գերմանական դաշնակցութիւն, որի նպատակը պիտի լինի դիմադրել առանց պատճառների յարուցվող գործադուլներին: Սօֆիայից մասնաւոր աղբիւրից հարուրում են, որ ինչքան յայտնի է, բարձրակարգ կառավարութիւնը բոլոր դարական ազգային «Banque de Paris et des Pays-Bas» բանկին ուղարկած ստացադրերը ուսուց պատերազմական ծախսերը վճարած լինելու մասին: Ստացադրերը արդէն ուղարկված են Պետերբուրգ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 ապրիլի: Պետական խորհուրդը հաստատել է 2 միլիոն ռուբլի տարւո նախագիծը՝ Բաթումի նաւահանգիստը լաւացնելու:

ԿԱՐՎՈՎՅԵ, 21 ապրիլի: Այդտեղ գումարված ունեւորական սերերի եկեղեցական ժողովը ընտրեց երէկ իր միտոսպոլիտ՝ Տէմէշլարի եպիսկոպոս Բրանկովիչին:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 ապրիլի: Ուղեչնի կալուածների կառավարիչ Ռիտտեր իր պաշտօնից հրաժարական է տուել, իր ինդիքի համաձայն, մնալով պարտական միջնադարական վարչութեան մէջ: Ս. Սիւոզը որոշեց, գիմնադրանքի կրօնուսուցչների պաշտօնում այսուհետև չընդունել այնպիսի քահանաներին, որոնք եկեղեցիներում ծովս ունենան:

նեն, իսկ նշանակել այնպիսիներին, որոնք ծովս չունեն:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 ապրիլի: Գլխաւոր շտաբը մի շրջաբերականով յայտարարում է, որ ղինորական վարժութիւնների համար կանչվելուց ազատվում են այն պահեստի ղինորները, որոնք ուսում են առնում հետեւեալ բարձրագոյն դպրոցներում՝ համալսարաններում, Պետերբուրգի պատմա-ֆիլոսոֆիական ինիստիտուտում, Նէժնի պատմական ֆիլոսոֆիական ինստիտուտում, Մոսկույի տեխնիկական ինստիտուտում, Գէոլոգիական իրաւաբանական լիցէյում, Լադոբան արեւելեան լիցէյների ձեռնարկում, Յէսարվիչ Նիկոլայի լիցէյում, Մոսկույի լիցէյում, Անամարուտական ինստիտուտներում, Նոյս-Ալեքսանդրովեան գիւղատնտեսական ինստիտուտում, Պետերբուրգի անտառային ինիստիտուտում, Ռիբայի բարձրագոյն տնտեսական ինստիտուտում, Պետրովսկայա գիւղատնտեսական ակադէմիայում և լեռնային ինստիտուտում:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 ապրիլի: Երէկ կայացաւ նորերս հաստատված Ժուժկալութեան ընկերութեան առաջին ժողովը: «Новое Время» լրագիրը հարուրում է, որ հարգարձանութեան ձանապարհների միջնադար ներկայ ամառը անձամբ կայցելէ մի քանի երկաթուղիները և որ, բացի դրանից, աւագ տեսուչները կը քննեն բոլոր ձանապարհները, որոնք անցեալ տարւոյ հերթի մէջ չէին: «С. Пет. Вѣд.» լրագիրը հարուրում է, որ ուսուց արդիւնաբերութեան և աւետրին նպատակով ընկերութեան Ալեքսեյեւի մեղայր շնորհած է Մոսկույի գործարանատէր Ի. Ի. Կոնյուին, որը շատ է նպաստել Ռուսաստանի և Պարսկաստանի առևտրական յարաբերութիւնների զարգանալուն:

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 100 ֆուտ արծէ, 100 մարկ, 100 ֆրանկ, 1-ին շրջանի, 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ, 9-րդ, 10-րդ, 11-րդ, 12-րդ, 13-րդ, 14-րդ, 15-րդ, 16-րդ, 17-րդ, 18-րդ, 19-րդ, 20-րդ, 21-րդ, 22-րդ, 23-րդ, 24-րդ, 25-րդ, 26-րդ, 27-րդ, 28-րդ, 29-րդ, 30-րդ, 31-րդ, 32-րդ, 33-րդ, 34-րդ, 35-րդ, 36-րդ, 37-րդ, 38-րդ, 39-րդ, 40-րդ, 41-րդ, 42-րդ, 43-րդ, 44-րդ, 45-րդ, 46-րդ, 47-րդ, 48-րդ, 49-րդ, 50-րդ, 51-րդ, 52-րդ, 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 56-րդ, 57-րդ, 58-րդ, 59-րդ, 60-րդ, 61-րդ, 62-րդ, 63-րդ, 64-րդ, 65-րդ, 66-րդ, 67-րդ, 68-րդ, 69-րդ, 70-րդ, 71-րդ, 72-րդ, 73-րդ, 74-րդ, 75-րդ, 76-րդ, 77-րդ, 78-րդ, 79-րդ, 80-րդ, 81-րդ, 82-րդ, 83-րդ, 84-րդ, 85-րդ, 86-րդ, 87-րդ, 88-րդ, 89-րդ, 90-րդ, 91-րդ, 92-րդ, 93-րդ, 94-րդ, 95-րդ, 96-րդ, 97-րդ, 98-րդ, 99-րդ, 100-րդ.

Իմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇՈՒՆԻ

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM. ՅՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Շողեսաւերի կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ դէպի ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 4/16 ապրիլից սկսած ԵՒ ՓՈՒՍԿԱՐՁ

Բաթումից Մարսէլ, մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պոլիս, հինգշաբթի օրերը, երկուշաբթի մի անգամ, հինգշաբթի 26 ապրիլից (մայիսի 8-ից) սկսած:

Table with 3 columns: Date, Ship Name, and Agent. Includes dates like 10/22 մայիսի, 24 մայիսի (5 յունիսի), 7/19 յունիսի. Ship names like ՄԻՆԳՐԷԼԻԱ, ԱՆԱՏՈՒՄ, ՍԻՐԿԱՍԻ. Agent: ԲՕՇԷԼ.

ՀՈՉԱԿԱՆՈՐ ԻՏԱԼԱՅԻ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԴԵՐԱՍԱՆ ԷՐՆԷՍՕ ՐՕՍՄԻ

ԻՐ ԽՐԱՈՎ, ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԵՐ ԿԸ ՏԱՅ ՄԱՅՍԻ 26-ԻՑ ՍԿՍԱՐ ԲԷՊԷՐՏՈՒՍ. ՕԹԷԼԼՕ, ԼՈՒԿՈՎԻԿ XI, ԲԻՆ, ԱՐԲԱՑ ԼԻՐ, ՈՃՈՒԳՈՐԾԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ, ՇԵՏԼՕԿ, ՄԱԿԲԵՏ, ՆԷՐՕՆ, ՀԱՄԼԷՏ, ԵՒ ԿՈՐԻՕԼԱՆ:

Ներկայացումների համար բացված են երկու ԱՐՕՆԸՄԵՆՏԵՐ, իւրաքանչիւրը 5 ներկայացում պարունակող: ԱՌԱՋԻՆ արծնը կը բաղկանայ «Օթէլլո», «Ոճնագործի ընտանիք», «Շէլլո», «Մակբէտ» և «Ներոն» պիէսաներից, իսկ երկրորդ արծնը կը լուրջիկ XI, «Կորիզան», «Բին», «Արքայ լիւր» և «Համլէտ» պիէսաներից: Արծնը կը ընդունվում է թատրոնի կասայում ամէն օր, 10-ից մինչև 2 ժամ: Արծնը կը ստացված բոլոր փողերը կը յանձնվին Առևտրական բանկը, ուր որ կը պահվեն մինչև պ. Բոսսիի խմբի գալը:

Advertisement for 'ԱՆՆԱ ՍԱՐՈՅՆԱՆ' (Annuaire) with decorative border. Text includes 'Լոյս տեսաւ ԲԱՐՍԵՂ ԲԱՍՄԱԼԵՆԻ Վեցերորդ հրատարակութիւնը' and 'ԱՆՆԱ ՍԱՐՈՅՆԱՆ հարկը: Գրեց Ն. Ա. Բ. Գ. Ս. Վաճառվում է բոլոր յայտնի գրավաճառանոցներում: Օտարաբարաբայից դիմում են հրատարակչին. Тифлисъ, Василию Камалаянъ. Գինն է բոլոր տեղերի համար 30 կոպէկ: 1-5

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵԱՆՈՒՄ

այն ապրիլի 30-ին նշանակված է աճուրդ կապարով տարւո 110 մաս քաղաքապատկան վարելահողերը, տարածութեամբ 1193 դէսյատին, 200 քառակուսի սաժէն, որոնք անւանված են Նահարի և Չոյմաչու և 9 մաս քաղաքապատկան եծնարդու տեղերը, որոնք ցոյց են տուած պարի վրա №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, ԵՐԵՒԱՆԻ մինչև ԵՐԵՒԱՆԻ արի ժամանակով: Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները հրաւիրվում են վարչութիւնը կօնդիցիային ծանօթանալու համար, որը ամէն օր, բացի տօն օրերից, կարելի է նայել սկսեալ առաւօտեան 9 ժամից մինչև ցերեկայ 2 ժամը:

Երեւան, 16 ապրիլի 1890 թ. 2-3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՐԷԴԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Ինդրում է այն անձանց, որոնք կը ցանկանային իրանց տունը վարձով տալ ընկերութեան վարչութիւնը նրա մէջ գետեղելու համար, յայտնել այդ մասին յիշեալ վարչութեանը մինչև մայիսի 15-ը, ներկայ 1890 թ-ի:

Պայմանները մասին տեղեկանալ նոյն տեղը: 2-3

ՄՕՍԿՎԱՅԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄԻ ՈՒՍԱՆՈՂ ցանկանում է պարաստել աշակերտներ գիմնադրայի, ընկերակա և ուրիշ միջնակարգ դպրոցների համար, նոյնպէս և պարաստել կրկնութիւններով: Համաձայն է և ամուսնաց զնայ: Հասցէն հարցնել «Մշակի» խմբագրատանը: 2-5

Large advertisement for 'БЕЛЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ' (Bellino-Fendrich) in Odessa. Includes text: 'ВЫСОЧАЙШЕ УТВЕРЖДЕННОЕ ТОВАРИЩЕСТВО МЕХАНИЧЕСКАГО И ЧУГУНО-ЛИТЕЙНАГО ЗАВОДА' and 'БЕЛЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ ВЪ ОДЕССѢ'. Below is a detailed description of steam engines and machinery, mentioning 'Постоянныхъ паровыхъ машинъ и котловъ разныхъ системъ и силъ, Мукомольныхъ мельницъ и всякаго рода принадлежностей къ нимъ. Щеретовскъ, вальцовыхъ поставовъ крупосѣекъ, буратовъ и всякихъ другихъ мельничныхъ машинъ системы Г. Даверио. Лѣсопильныхъ станковъ съ пилами. Конныхъ молотилокъ, и приводовъ, вѣялокъ, соломорѣзокъ, кукурузныхъ молотилокъ—ручныхъ, конныхъ и паровыхъ Прессовъ для винограда и сѣна. Маслобоекъ, брандспойтовъ и пасовъ. Конныхъ грабелъ «Голинсвортъ». Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди. Выполнение всякаго рода заказовъ для паровыхъ вальцовыхъ мельницъ, винокуренныхъ, пивоваренныхъ, сахарныхъ и другихъ заводовъ, вагоны для конножелезныхъ дорогъ. Складъ локобилей, паровыхъ молотилокъ, конныхъ молотилокъ со штифтовыми барабанами и конныхъ приводовъ известной фирмы Клейтонъ и Шутлвортъ въ Линкольнѣ, и Вѣнѣ. Главный складъ жатвенныхъ машинъ и косилокъ «Желѣзная рама» и «Континенталь» Джонстона. Единственный складъ вальцовыхъ станковъ Г. ДАВЕРИО въ Цюрихѣ. Заводъ имѣетъ свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на поднятіе на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ. Агентъ въ Ростовѣ нД. Г. Я. Золотухинъ, Николаевскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реального училища кв. № 8. 8-100 (н. 2.)